

ČUDENJE

predavanje Francesce Cocchini

Želim, da se poglobimo v to, kar Sveto pismo pove o čutenju čudenja. V Svetem pismu je veliko odlomkov, ki opisujejo trenutke oziroma priložnosti, ko se je zgodilo nekaj, kar je sprožilo čudenje.

To je občutje, ki ga srečamo že na prvih straneh 1. Mojzesove knjige in lahko trdimo, da ga je prvi občutil Bog sam. On je prvi, ki se čudi, ko vidi delo stvarjenja, ki ga je On sam napravil z nekim redom, z modrostjo in z ljubeznijo. V 1Mz 1,31 beremo: **»Bog je videl vse, kar je naredil, in glej, bilo je zelo dobro.«**

»In glej«: kot bi pisatelj želel povedati, da se Bog ustavi, gleda in se čudi: »Bilo je zelo dobro«. Že po vsakem od prvih petih dni stvarjenja, ob koncu vsake stvaritve se je Bog malo zaustavil, da bi jo gledal in opazil, da je dobra. Toda sedaj, ob koncu šestega dne, se zdi, da izraz »zelo dobro« izhaja iz dejstva, da Bog gleda celoto. Vse stvarstvo, v svoji celoti, pri Bogu vzbuja čudenje. V hebrejščini izraz, ki ga prevajamo z »dobro«, pomeni tudi »lepo«. Bog je videl in glej: celotno stvarstvo je bilo nekaj zelo dobrega in zelo lepega. Dobrota in lepota sta namreč tisti, ki povzročita, da se Bog čudi!

Čudi pa se tudi človek. Če nadaljujemo z branjem Prve Mojzesove knjige, ki s simbolično (neznansveno, vendar modrostno) govorico pripoveduje o stvarjenju človeka, spoznamo, da ni bilo nobenega bitja, ki bi se lahko primerjalo s človekom, ki bi lahko z njim delilo Božjo podobnost. In ko Bog ustvari ženo, se človek začudi ter vzklikne: **»To je končno kost iz mojih kosti in meso iz mojega mesa.«** Človek prvokrat začuti čudenje, ko zagleda drugo bitje, ki mu je podobno. Iskal ga je, želel si ga je in ko ga končno najde, prav tam ob sebi, se začudi, saj ga prepozna kot sebi enakega: »To je meso iz mojega mesa.«

Tudi v 2. Mojzesovi knjigi beremo o nekem dogodku, ki povzroči čudenje. Tu gre za čudenje nad nečim nepričakovanim. V 2Mz 16,15 beremo: **»Kaj je to?«**, po hebrejsko **»Man-hu?«**, ko lačno izraelsko ljudstvo v puščavi zagleda mano. Ime, ki ga Izraelci dajo tisti hrani – mana -, je enako besedi čudenja: Man-hu? - Kaj je to? To je čudenje, ki se mora ponavljati dan za dnem. Kajti ta čudovita hrana se je pojavljala vsakodnevno, vsak dan jo je Bog dajal svojemu ljudstvu. Kot bi nam želel povedati, da nam Gospod vsak dan podari nek čudež, ki ga lahko opazimo in se nad njim čudimo. Pomembno je, da se na vsakodnevna čudenja ne navadimo in jih ne postanemo siti, kakor izraelsko ljudstvo, ki se je začelo pritoževati (4Mz 11,6): »Zdaj pa naša duša hira; ničesar več ni, le mano imamo pred očmi.« Prav na tisto resničnost, ki je vzbudila čudenje ravno zato, ker je bila vsakdanja, se lahko gleda kot na »nič posebnega«, lahko postane dolgočasna, lahko se jo zaničuje. Težko se je stalno čuditi nad nečim, kar imamo vedno pred očmi. Vendar je ravno to izziv, ki ga čudež mane postavlja pred nas: čuditi se nad tem, kar nam Bog daje vsak dan, sprašujoč se vsak dan: »Kaj je to?« Kajti resničnost, vsaka resničnost skriva v sebi neko nedoumljivo skrivnost. V resničnost, ki nas obkroža, je Bog postavil neko silo, ki nas priteguje in preko katere nas želi vzgajati za čudenje - da ne bi bili površni, ampak bi postali kontemplativni.

V Svetem pismu najdemo še nek dogodek, ki je izzval čudenje. Pravzaprav gre za osebo, ki je Božji služabnik, nekdo, ki je dal svoje bivanje Bogu na razpolago, da dela z Njim in Zanj, da bi do kraja uresničil načrt, ki mu ga je Bog zaupal. To je oseba, ki nima imena. Prerok Izaija ta dogodek opisuje v 52. in 53. poglavju svoje knjige. Na začetku beremo, da je Bog sam, ki govori in pravi: **»Glej, moj služabnik** bo imel uspeh, povzpel se bo in povzdignil in bo silno vzvišen. Kakor so se številni zgražali nad njim, ker je bil njegov obraz tako nečloveško iznakažen in njegova postava ni bila več podobna človeški, tako bo presenetil številne narode, kralji si bodo zatisnili usta pred njim. Tisti, ki jim ni bil oznanjen, bodo videli,

tisti, ki niso slišali, bodo razumeli.« (Iz 52, 13-15, SSP) (*op. prev.: V italijanskem prevodu se zadnji stavek glasi: »Pred njim si bodo kralji zatisnili usta, ko bodo videli neizrekljivo in občudovali nekaj, kar je nezaslišano.«*)

Nad čim se moramo čuditi, kaj je nezaslišanega? Gre za to, da pravični, nedolžni, nosi na sebi breme trpljenja in bolečin, ki izhaja iz greha, ki ni njegov, tako velike bolečine, ki mu iznakažejo obraz, tako velik greh, ki je skupek uporov in zločinov, ki smo jih zagrešili »vsi mi« (v Iz 53,5 beremo: »On pa je bil ranjen zaradi naših prestopkov, strt zaradi naših krivd.«). To je tisto, kar nas čudi: zakaj trpijo nedolžni? In odgovor nas čudi še bolj: služabnik tiho trpi, saj trpi pravični, nedolžni, nekdo, ki »ni storil nobenega nasilja in ni bilo zvijače v njegovih ustih« (v. 9) in ki namesto, da bi se maščeval, posreduje. To je trpljenje, ki omogoča, da tisti, ki ga opazuje, ne ostane opazovalec, ampak se zave lastnega greha in tako lahko začne pot kesanja in spreobrnjenja. Trpljenje nedolžnega služabnika nas čudi, ker ravno zaradi čudenja, ki ga povzroča, postane vzrok za odkupitev vseh, kakor je opisano v 11. in 12. vrstici.

Čudimo se tudi zato, ker je ta trpeči služabnik kot ovca, ki jo bodo obrili, je kot jagnje, ki ga bodo zaklali, obsojen, mrtev in pokopan in je torej, človeško gledano, povsem premagan in brez upanja. Razkriva pa način, kako Bog ureja človeško zgodovino: ker je služabnik daroval svoje življenje, je Bog njegov dar sprejel in ga je naredil za zmagovalca. On, ki je umrl in bil pokopan, »bo zmagal in vstal«. Bog bo tisto povsem negativno resničnost spremenil v resničnost, ki bo prekipevala od pozitivnosti. Prerok pravi: »Mnogi narodi se bodo čudili, pred njim bodo kralji obmolknili, ko bodo videli neizrekljivo in občudovali nekaj, kar je nezaslišano.« Na tak način deluje Bog, delovanje, ki nas čudi, kakor to priznava prerok Izaija: »Kdo bo veroval, kar smo slišali, nad kom se je razodel Gospodov laket?« (Iz 53,1).

Bog nam ne daje jasnih odgovorov, zakaj je zlo na svetu, zakaj trpijo nedolžni, ampak nam razkriva, da to zlo, to trpljenje, to smrt On spreminja v dobro, v odrešenje, v vstajenjsko življenje, za služabnika samega in za vse. Prerok Izaija namreč zaključi tako, da ponovno pusti, da spregovori Bog. In Bog slovesno razglasi: »Moj pravični služabnik bo opravičil številne, njihove krivde bo naložil nase... in prosil za prestopnike.« To je poseben Božji služabnik, o katerem govori prerok Izaija v 52. in 53. poglavju svoje knjige in opisuje njegovo življenje: življenje, ki vzbuja čudenje, ker je pravičen in nedolžen, brez greha, vendar ga imajo vsi za hudodelca in je zaničevan in tako zelo je iznakažen. Umrl je in je bil pokopan med hudodelci, toda Bog je spremenil njegovo nizkotnost v povečanje. To pa zato, ker je sprejel grehe drugih, kot beremo pri Izaiju, »naše« grehe: zares, ko smo ga videli tako iznakaženega in prizadetega, ko smo ga videli mrtvega in celo, ko smo videli njegov grob skupaj s hudodelci, nas zajame neskončno čudenje: zavedeli smo se, da so grehi, za katere smo mislili, da jih je povzročil on, v resnici naši. Posledica tega čudenja ne more biti nič drugega kot kesanje in spreobrnjenje. Soočenje s trpljenjem nedolžnih nas spodbudi, da gremo vase in prepoznamo svojo odgovornost. Spodbujeni smo tudi, da okrepimo svojo vero v Boga, ki ne spregleda bolečine nedolžnega, je ne odstrani, ampak jo vključi v svoj čudoviti načrt in jo spremeni v prekipevajočo pozitivnost. »Moj služabnik bo imel uspeh, povzpel se bo in povzdignil in bo silno vzvišen,« govori Gospod po preroku. To je nekaj, kar nas pusti brez besed, v čudenju, saj gre za nekaj, kakor pravi prerok, neizrekljivega in nezaslišanega.

Čudenje, spreobrnjenje... Do tega je prišlo nekega dne na poti, ki pelje iz Jeruzalema v Gazo. O tem pripoveduje Luka v 8. poglavju Apostolskih del – sedaj vstopamo v novo zavezo - : vidimo tujca, **Etiopljana**, ki na svojem vozu prebira ravno tisto Izaijevo besedilo, in apostol Filip ga vpraša: »Ali razumeš, kaj bereš?« Etiopljan želi predvsem vedeti: »Prosim te, - reče Filipu - o kom govori tu prerok? O sebi ali o kom drugem?« Tedaj mu Filip, izhajajoč iz tistega navedka, oznani Jezusov evangelij. In Etiopljan se je potem, ko ga je slišal, spreobrnil, veroval in prosil, da bi bil krščen. Potem pa je poln veselja nadaljeval svojo pot.

Izaija tistega trpečega služabnika, nedolžnega, ki je nosil težo greha celotnega sveta do smrti, da bi ga potem Bog čudežno povzdignil, ni poimenoval, zato je logično, da se tudi mi vprašamo: Kdo je on? V njem lahko prepoznamo vsakega pravičnega, ki trpi, pa tudi vsako ljudstvo, ki trpi po krivici. Ko so se Jezusovi učenci, evangelisti po vstajenju spominjali zgodbe svojega učitelja, so bili mnenja, da je v svojem življenju uresničil tisto, kar je prerok povedal o »služabniku«, in tako v krščanski tradiciji to Izaijevo besedilo beremo vsako leto pri bogoslužju velikega petka. Vse to nas vabi, da se ponovno čudimo nad njim, nad skrivnostjo njegove smrti in njegovega vstajenja, da se čudimo nad nami samimi in predvsem, da bi vedno bolj razumevali, kako Bog deluje v zgodovini.

Toda Jezus tistih, ki so mu bili blizu, ni »zasul« s čudenjem le **ob velikonočnem dogodku**. Seveda »so se žene zelo začudile«, ko so tistega prvega jutra v tednu, po križanju, šle h grobu in so našle prazen grob ter mladeniča, oblečenega v belo, ki je sedel na desni. To beremo v Mr 16,5, tako se izraža tudi Lk, ko v svojem evangeliju (24,41) pravi, da »so se (apostoli) čudili« na večer tistega dne, ko so videli Jezusa, ki se jim je prikazal in jim pokazal svoje roke in noge z ranami. Ampak, kakor sem omenila, čudenja ni vzbudilo samo Jezusovo vstajenje. Vsi evangeliji pišejo, da ko je On govoril (tako beremo v Mr 1,22): »so se vsi čudili nad njegovim naukom, kajti učil jih je kot nekdo, ki ima oblast«. Kako to, da je Jezusovo učenje vzbujalo čudenje? Pri Mt 13,34 beremo: »Ničesar jim ni govoril brez prilike« in je tako izpolnil, kar je zapisano v Ps 78: »**Odprl je usta v prilikah, oznanjal je reči, ki so bile skrite** od začetka sveta.« (Op. prev.: SSP Ps 78,2: »*Odprl bom svoja usta v priliki, dal bom žuboreti uganke iz davnine.*«)

Torej so prilike tiste, ki zbujejo čudenje. Vanje namreč Jezus »položi« največje skrivnosti, ki jih želi razkriti – »tisto, kar je bilo skrito od začetka sveta«: Božje kraljestvo, Očetovo osebo, sebe samega, - te neizmerne skrivnosti združuje z zelo preprostim, vsakdanjim...: nebeško kraljestvo je podobno ženi, ki umesi kruh, on je pastir, ki kliče svoje ovce po imenu in hodi pred njimi, njegov oče je človek, ki zjutraj pokliče delavce za delo v svojem vinogradu... Iz takih nepričakovanih kombinacij se sproži »iskrica«, ki nas preseneti in nas spodbudi k raziskovanju, da bi prodrli vedno globlje v podobo, ki je za nas naprej preprosta in znana, da potem postopoma odkrijemo neko neskončno skrivnost. To delo terja intuicijo, saj sta dve resničnosti, ki ju prilika združuje, neizmerni in ju brez intuicije ne bi mogli razumeti. Gre za delo, ki spoštuje čase in sposobnosti vsakega posameznika. Prilik se ne razlaga. Če bi razlagali, bi bilo, kakor da bi določili samo en pomen nečemu, kar ima neizčrpno pomenov, in bi tako tistemu, ki jih meditira, onemogočili osebno odkritje. Tako pa je vsak povabljen, da v svojem ritmu postopoma dojame, kaj je vez, ki združuje, npr. gorčično zrno in Božje kraljestvo. Kdor posluša priliko, ne more, da se ne bi čutil velikemu kontrastu, ki izhaja iz dveh nivojev resničnosti, ki ju Jezus primerja: eden tako domač in drugi tako presežen. Tudi ko Jezus opisuje najbolj preprosto in znano resničnost, vključi nekaj presenetljivega: kdo od vas, ki ima 100 ovac in eno izgubi, ne bo pustil 99-tih in bo šel iskat tisto izgubljeno? To je vprašanje. In logičen odgovor bi bil: nihče od nas ne bi naredil tega. Dobri pastir pa to naredi!

Jezus je učil v prilikah, da bi nam pomagal gledati bodisi resničnosti, ki nas obdajajo, bodisi resničnosti naše vere. Toda ne s površnim pogledom, ampak s kontemplativnim. Tako nas pritegne skrivnost, ki je vključena v obeh nivojih, naravnem in Božjem, in naše lastno čudenje nas spodbuja, da brez prestanka nadaljujemo z raziskovanjem, v želji, da bi prodrli vedno globlje.

To metodo je uporabljal Jezus, ko je učil. Nekdo, ki ga je poslušal, o Njem pravi, kakor se spominja evangelist Janez (7,46): »Še nikoli ni nihče tako govoril.« Z oblastjo, ki ne plaši, ampak priteguje in poraja občudovanje in čudenje.